

Quickscan natuurwaarden

Onderzoeksgebied Stationsgebied en Tiel- oost te Tiel

Juli 2008

Rapportnummer: P08-0101

In opdracht van: Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en
Voedselkwaliteit, Gegevensautoriteit Natuur

Uitgevoerd door: Staro Bos- en natuurbeheer
Watermolen 29
5421 LJ Gemert

tel. 0492-450161
fax. 0492-450162

www.starobeheer.nl

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Doel	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Onderzoek	3
2.1	Methode	3
2.2	Ligging en beschrijving onderzoeksgebied	4
2.3	Bronnenonderzoek	7
2.4	Beschermde soorten	9
3	Effecten	13
3.1	Geplande ingreep	13
3.2	Effecten op beschermde soorten	15
3.3	Effecten op beschermde gebieden	16
3.4	Gedragscode	17
3.5	Mitigerende en compenserende maatregelen	17
4	Samenvatting & conclusies	19
	Literatuurlijst	21
	Bijlage 1 Soortgegevens VOF	
	Bijlage 2 Wet en regelgeving	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Uitgangspunt voor het uitvoeren van een onderzoek naar natuurwaarden (quickscan) is de wens van het Ministerie van LNV te kunnen beschikken over gestandaardiseerde gegevens welke benut kunnen worden bij aanvragen voor ruimtelijke ontwikkelingen. Hiertoe is aan een viertal bureaus opdracht verleend voor de uitvoering van een quickscan op vijf verschillende locaties. Het voorliggende document beschrijft de bevindingen voor de locatie Tiel.

In de toekomst vinden er in het onderzoeksgebied verschillende ingrepen plaats. Het betreft herontwikkeling van de bestaande bouwlocaties welke wordt uitgevoerd op de middellange en lange termijn. In het kader van de natuurwetgeving is het noodzakelijk inzicht te krijgen in de huidige natuurwaarden die in het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Hiermee kan worden voorkomen dat in strijd met de geldende natuurwetgeving gehandeld zal worden. In opdracht van het Ministerie van LNV heeft derhalve in juli 2008 een onderzoek plaatsgevonden in de ontwikkelingsgebieden Stationsgebied en Tiel-oost te gemeente Tiel.

1.2 Doel

Doel van het onderliggende onderzoek is te bepalen of de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen binnen het onderzoeksgebied mogelijk leiden tot overtreding van de natuurwetgeving. Voor soortbescherming is hierbij de Flora- en faunawet van belang, gebiedsbescherming is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur.

Deze rapportage beschrijft de (mogelijke) aanwezigheid van soorten die zijn opgenomen op de lijsten van beschermde flora en fauna in het kader van de Flora- en faunawet en Natura-2000 lijsten. Ook wordt bepaald op welke wijze en in welke mate de voorgenomen werkzaamheden invloed hebben op deze soorten. Op basis daarvan kan worden vastgesteld welke maatregelen getroffen en vervolgstappen genomen dienen te worden om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving zal worden gehandeld. Aanvullend zal worden bepaald of voorgenomen ontwikkelingen effect hebben op de beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van de onderzoeksmethode, het onderzoeksgebied en de aanwezigheid van beschermde soorten. De effecten van de geplande ingreep op beschermde natuurwaarden en mogelijke noodzaak tot het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 3. In het laatste hoofdstuk zijn de conclusies uiteengezet.

2 Onderzoek

2.1 Methode

Als eerste heeft een veldbezoek plaatsgevonden waarbij alle in het onderzoeksgebied aanwezige biotopen zijn opgenomen. De aanwezigheid van deze biotopen vormt de basis voor de mogelijkheid tot het vóórkomen van beschermde soorten. Naast de biotopen zijn tevens directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Dergelijke aanwijzingen zijn bijvoorbeeld het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten maar ook het aantreffen van holen, uitwerpselen, prooiresten, vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige biotopen zijn vervolgens vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking is beoordeeld welke van deze soorten in het onderzoeksgebied kunnen voorkomen.

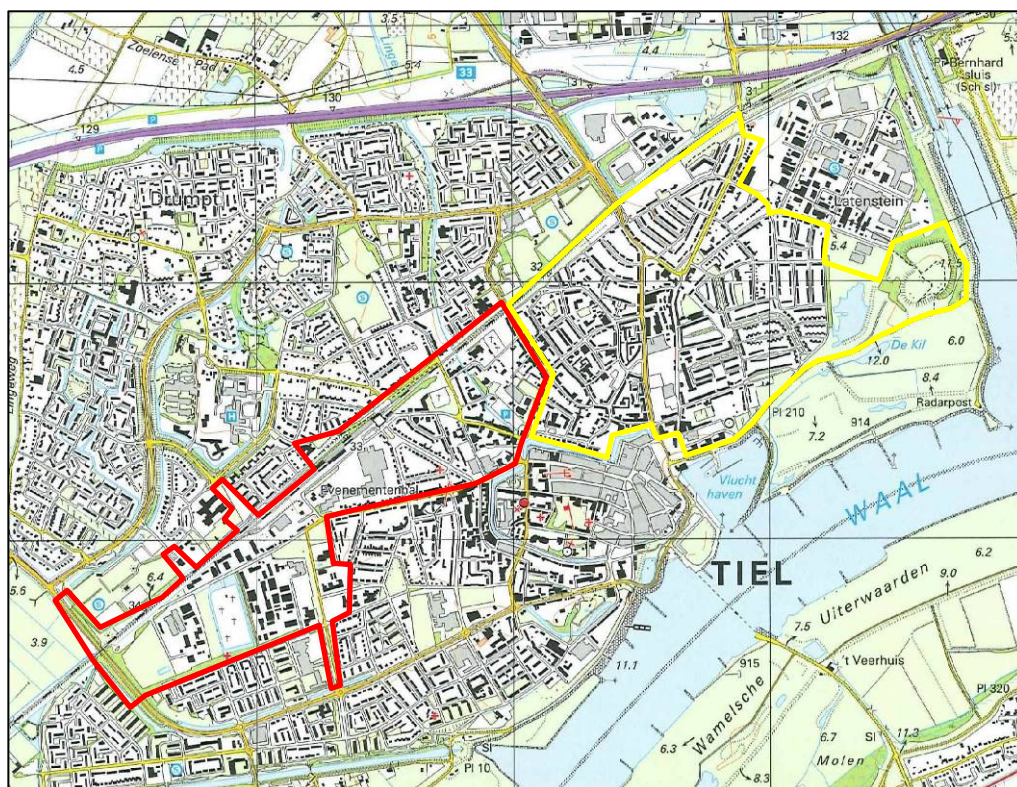
Aansluitend op het veldbezoek heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden, waarbij is gekeken naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het onderzoeksgebied.

De aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving en de ligging van Natuurbeschermingswet 1998 gebieden (o.a. Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in de nabijheid van het onderzoeksgebied zijn onderzocht. De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn vervolgens gebundeld in deze rapportage.

De veldbezoeken die voor dit onderzoek zijn uitgevoerd, hebben plaatsgevonden op 8, 11 en 23 juli op verschillende momenten van de dag. De weersomstandigheden waren gunstig tijdens alle bezoeken: droog, zwakke tot matige wind en tussen de 15 en 20 graden Celsius.

2.2 Ligging en beschrijving onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is te verdelen in twee delen, beide bevinden zich in de bebouwde kom. Het eerste deel betreft het Stationsgebied, globaal gelegen nabij het station ten zuiden van de spoorlijn. Het tweede deel betreft Tiel-oost wat globaal gelegen is tussen Latenstein en de oude binnenstad, zie figuur 1.

Figuur 1. Ligging van het onderzoeksgebied, rode lijn: Stationsgebied, gele lijn Tiel-oost.

Stationsgebied

Dit deelgebied wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van (voormalige) fabrieks- en bedrijfsterreinen, zowel van geringe omvang als op een groot oppervlak. Deze terreinen zijn voor het grootste deel verhard en bebouwd, hier en daar bevinden zich groene elementen als afwisseling. Tussen en aan de randen van deze grotere terreinen bevinden zich enkele percelen welke onbebouwd zijn. In het zuidwestelijke deel is een aantal paardenweiden evenals een grote begraafplaats aanwezig. Een drietal andere begraafplaatsen bevinden zich in het noordoosten. Langs de spoorlijn zijn ruige terreinen en volkstuintjes aanwezig, evenals een voormalig bedrijfsterrein dat is begroeid met een ruige vegetatie van kruiden en struiken. Langs de verharde wegen is openbaar groen in de vorm van bomen en struiken aanwezig. Tussen de bedrijfsterreinen bevinden zich enkele woningen. Verspreid in het deelgebied zijn watergangen en sloten aanwezig, in het noordoosten loopt de Linge. Een en ander is zichtbaar in de foto-impRESSIES op de volgende pagina.

Impressie 1: Fabrieks- en bedrijfsterreinen in deelgebied Stationsgebied.

Impressie 2: Woning, begraafplaats, openbaar groen en paardenweide in deelgebied Stationsgebied.

Tiel-oost

Dit deelgebied wordt gekenmerkt door de benutting als woonwijk, er zijn drie wijken te onderscheiden. In de wijken is zowel nieuw- als oudbouw aanwezig en is een grote variatie in bouwstijlen te vinden. Verspreid in de wijken zijn kleine winkeltjes aanwezig, hier en daar vindt men verschillende winkels geconcentreerd in een centrum. Behalve winkels en woningen bevindt zich tevens een aantal scholen in dit deelgebied. Het

grootste deel van de oppervlakte is verhard en bebouwd, hier en daar zijn stukjes openbaar groen aanwezig. In de straten staan bomen in plantsoenen en veel huizen hebben een eigen tuin. Aan de oostzijde bevindt zich een onbebouwd terrein tussen de woonwijk en het Amsterdam-Rijn Kanaal. Dit terrein bestaat voor een deel uit een voormalige vuilstort waarop zich een parkje bevindt. Dit terrein is lokaal tegenwoordig bekend als Vijverterrein aan de Echteldsedijk. Er zijn grasvelden afgewisseld met kleine bossages en enkele recreatieve voorzieningen. Het overige deel van het onbebouwde terrein betreft een omrasterd, braakliggend terrein met zandhopen, ruige begroeiing en waterplassen. Een en ander is zichtbaar in de foto-impressie op deze pagina.

Impressie 3: Woningen, openbaar groen en onbebouwde terreinen in deelgebied Tiel-oost.

2.3 Bronnenonderzoek

Gebieden

Natuurbeschermingswet 1998

Zoals blijkt uit de kaarten van de gebiedendatabase op de website van het ministerie van LNV maakt het onderzoeksgebied geen onderdeel uit van een Natura-2000 gebieden, Wetlands of Beschermd- of Staatsnatuurmonumenten, zie figuur 3. Deelgebied Tiel Oost grenst wel direct aan Natura-2000 gebied Uiterwaarden Waal.

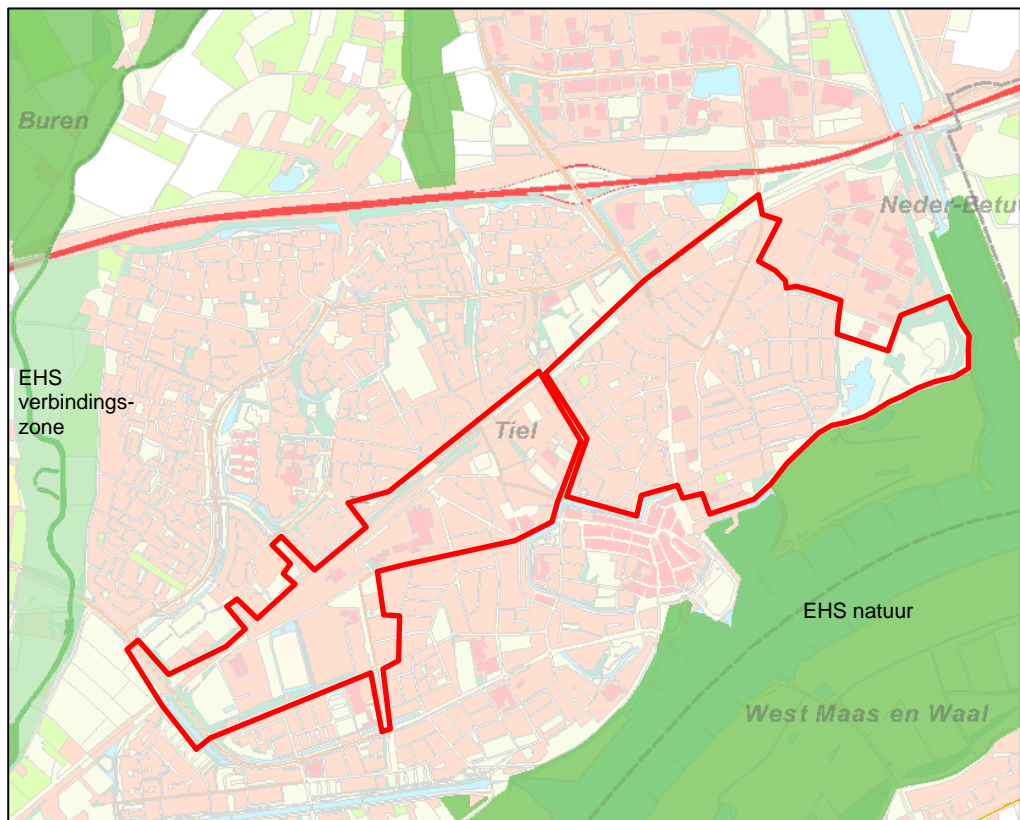
Gebieden EHS

Zoals blijkt uit de kaarten van de gebiedendatabase op de website van het ministerie van LNV, bevinden zich eveneens geen EHS-gebieden binnen de bebouwde kom, zie figuur 3. Ook uit de kaarten van de Provincie Gelderland blijkt dat er zich binnen de bebouwde kom van Tiel geen EHS-gebieden bevinden, zie figuur 4 op de volgende pagina.

Figuur 3. Ligging van het onderzoeksgebied (rode lijn) ten opzichte van Natura-2000 gebied Uiterwaarden Waal (geel). Bron gebiedendatabase op www.minlnv.nl.

Figuur 4. Ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van de door de provincie Gelderland vastgestelde EHS-gebieden (groen). Bron: Atlas Groen Gelderland op www.gelderland.nl.

Soorten

Als basis voor het voorkomen van beschermde soorten zijn de gegevens van het VOFF¹ (Vereniging Onderzoek Flora en Fauna) gebruikt, welke voor dit onderzoek ter beschikking zijn gesteld door de opdrachtgever. Tevens is gebruik gemaakt van de gegevens uit de Natuurwaardenkaart Tiel (Bureau Waardenburg 2006) en de gedragscode Flora- en faunawet gemeente Tiel (Tauw 2006). Tot slot is gebruik gemaakt van gegevens uit verschillende verspreidingsatlassen. Onder andere gegevens over vleermuizen, amfibieën, reptielen en vissen zijn uit dergelijke atlassen afkomstig.

¹ De Stichting Veldonderzoek is een samenwerkingsverband van tien Particuliere Gegevensbeherende Organisaties.

2.4 Beschermde soorten

Flora

Uit de gegevens van het Floron blijkt dat de plantensoorten daslook, steenbreekvaren, tongvaren en klein glaskruid (allen FFlijst 2) voorkomen in de kmhokken waarvan het onderzoeksgebied deel uitmaakt. Uit de Natuurwaardenkaart Tiel blijkt dat deze soorten zich echter bevinden buiten het onderzoeksgebied (reeds verplaatste Van Gendt en Loos gebouw, sluis inundatiekanaal en krib in de Waal). Uit de Natuurwaardenkaart blijkt verder dat de soort grote kaardenbol voorkomt op het Vijverterrein in deelgebied Tiel-oost. Hier worden ook de soorten brede wespenorchis, zwanenbloem, aardaker, grasklokje, gewone vogelmelk (allen FFlijst 1) en wilde marjolein (FFlijst 2) verwacht.

Uit de veldbezoeken blijkt dat in deelgebied Stationsgebied de plantensoorten strobloem (RL ernstig bedreigd), grote kaardenbol en brede wespenorchis (beiden FFlijst 1) voorkomen. Overige beschermde plantensoorten zijn niet waargenomen, ook niet in deelgebied Tiel-oost. Het is mogelijk dat de brede wespenorchis, grote kaardenbol en strobloem op meer locaties voorkomen dan waar deze tijdens de bezoeken zijn aangetroffen.

Conclusie: Er komen tenminste twee beschermde plantensoorten (FFlijst 1) en één Rode Lijstsoort voor in het onderzoeksgebied. Mogelijk komt de wilde marjolein (FFlijst 2) voor in de nabijheid van het Vijverterrein.

Vogels

Uit de gegevens van het Sovon blijkt dat er geen waarnemingen zijn gedaan van broedvogels en watervogels in de kilometerhokken waarvan het onderzoeksgebied deel uit maakt.

Uit de Natuurwaardenkaart Tiel blijkt dat binnen het stedelijke gebied van Tiel gierzwaluw, huiszwaluw, winterkoning, vink, putter, sijs en grote bonte specht voorkomen, en specifiek in deelgebied Tiel-oost groene specht, huismus en roek. Roek heeft als kolonievormende vogel vast rust- en verblijfplaatsen in de populierenaanplant nabij het Vijverterrein. Nesten van deze soort zijn jaarrond beschermd.

Uit de veldbezoeken blijkt dat er in beide deelgebieden verschillende, met name stedelijke, biotopen aanwezig zijn. De verwachting is dat vooral veel cultuurvolgende vogelsoorten hier gebruik van zullen maken. Voor weide-, roof- en watervogels is het onderzoeksgebied door de ligging en het gebruik grotendeels ongeschikt. De diverse aanwezige beplanting (zoals begraafplaatsen, openbaar groen langs wegen, particuliere tuinen, resthoekjes langs het spoor) kunnen door vogels worden benut als broedgelegenheid. Ook de bebouwing is in sommige gevallen interessant voor holenbroeders als mus, uil en zwaluw. Door de aanwezigheid van verschillende biotopen kan het hele onderzoeksgebied worden benut als foerageergebied. Tijdens de bezoeken zijn individuen van onder andere gekraagde roodstaart, merel, vink, houtduif, kraai, ekster, koolmees, wilde eend, meerkoet, buizerd en meeuw waargenomen.

Conclusie: Een aantal vogelsoorten (FFlijst 2/3) benut het onderzoeksgebied als foerageergebied. De aanwezige beplanting en bebouwing zijn geschikt als broedgelegenheid voor verschillende vogelsoorten.

Zoogdieren

Uit de gegevens van de VZZ blijkt dat er in één van de kmhokken een waarneming gedaan is van een boommarter (FFlijst 3), het betrof een dood exemplaar.

Uit de rapportage van Bureau Waardenburg blijkt dat er verschillende soorten grondgebonden zoogdieren worden verwacht in de stedelijke omgeving van Tiel. Het betreft hier konijn, hermelijn, bunzing, egel, muizen (allen FFlijst 1) en mogelijk ook steenmarter (FFlijst 2). Deze laatste soort is nog niet gemeld in de gemeente Tiel, maar kan de stedelijke omgeving in potentie wel benutten als leefgebied.

Tijdens de veldbezoeken zijn er in het onderzoeksgebied sporen van konijn, mol en muizen waargenomen. Deze soorten benutten met name de onbebouwde delen van het onderzoeksgebied als leefgebied. Voor grotere grondgebonden zoogdieren als ree en vos is het onderzoeksgebied door de ligging en het gebruik minder geschikt.

Uit de gegevens van Bureau Waardenburg blijkt verder dat er diverse soorten vleermuizen voorkomen in de omgeving van het onderzoeksgebied. Deze gegevens komen overeen met die van de Atlas van de Nederlandse vleermuizen.

Het betreft de soorten meervleermuis, watervleermuis, rosse vleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Binnen het stedelijke gebied zijn met name de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen terwijl deze aan het jagen waren. Het is niet bekend of er verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. In potentie zijn de aanwezige gebouwen echter wel geschikt als verblijfplaats, zowel als zomer- en winterverblijfplaats. Mogelijk bevinden er zich ook vliegroutes langs geleidende beplanting in of aan de randen van het onderzoeksgebied.

Conclusie: Mogelijk komt er een aantal grondgebonden zoogdieren (FFlijst 1) voor in het onderzoeksgebied. De aanwezigheid van steenmarter (FFlijst 2) is niet waarschijnlijk. Voor vleermuizen (FFlijst 3) is het onderzoeksgebied geschikt als foerageergebied, vliegroute en mogelijk als verblijfplaats.

Reptielen en amfibieën

Uit de gegevens van het Ravon blijkt dat er geen waarnemingen zijn van amfibieën in de kmhokken waarvan het onderzoeksgebied deel uit maakt. Het is niet bekend of de groep reptielen onderzocht is.

Uit de gegevens van Bureau Waardenburg blijkt dat er geen beschermde (FFlijst 2 of 3) soorten amfibieën voorkomen in de stedelijke omgeving van Tiel. Algemene soorten als gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker en kleine watersalamander (allen FFlijst 1) komen wel voor binnen het stedelijk gebied. Voor voortplanting zijn amfibieën gebonden aan wateren, in de buurt hiervan houden zij zich doorgaans dan ook op tijdens het voortplantingsseizoen. Buiten dit seizoen benutten deze soorten verschillende biotopen als landhabitat. Mogelijk komen buiten de stedelijke omgeving FFlijst 3 soorten voor. Het betreft kamsalamander, poelkikker en rugstreppad, geen van deze soorten is recent aangetroffen in het buitengebied van Tiel. Er zijn geen gegevens beschikbaar voor de groep reptielen.

Uit de veldbezoeken blijkt dat grote delen van het onderzoeksgebied verhard of bebouwd zijn, deze delen zijn voor amfibieën minder geschikt. Met name de onbebouwde delen (graslanden, groene stroken, begraafplaatsen, particuliere tuinen) kunnen door de amfibiesoorten van FFlijst 1 worden benut als landbiotoop inclusief overwinteringsplaats. Daarnaast kunnen de aanwezige wateren door deze soorten worden benut als voortplantingsbiotoop.

Beschermde amfibiesoorten van FFlijst 2 of 3 worden op basis van de aanwezige biotopen niet verwacht binnen het stedelijke gebied. Ondanks het feit dat rugstreeppad niet is waargenomen tijdens onderzoek in 2004 is het mogelijk dat deze pioniersoort in de toekomst het gebied in de nabijheid van het Vijverterrein wel koloniseert. Uit de veldbezoeken blijkt tevens dat het onderzoeksgebied voor beschermde soorten reptielen ongeschikt is door het ontbreken van voor deze soorten geschikte biotopen. Er zijn tijdens de bezoeken geen waarnemingen gedaan van amfibieën of reptielen.

Conclusie: Mogelijk komt een aantal amfibiesoorten van FFlijst 1 voor in het onderzoeksgebied. Amfibiesoorten van FFlijst 2 en 3 worden niet verwacht in het stedelijke gebied. Mogelijk koloniseert rugstreeppad (FFlijst 3) in de toekomst de omgeving van het Vijverterrein.

Vlinders en libellen

Uit de gegevens van de Vlinderstichting blijkt dat de vlindersoorten atalanta, boomblauwtje, bruin zandoogje, citroenvlinder, dagpauwoog, distelvlinder, gehakkelde aurelia, groot koolwitje, klein geaderd witje, klein koolwitje, kleine vos en koninginnenpage (RL gevoelig) voorkomen in de betreffende kmhokken. Tevens blijkt dat er geen waarnemingen zijn van libellen in de betreffende kmhokken.

Uit de Natuurwaardenkaart Tiel blijkt dat de vlindersoort bruin blauwtje (RL kwetsbaar) voorkomt in de gemeente Tiel. Het is niet bekend of deze soort binnen het stedelijke gebied of nabij het Vijverterrein voorkomt. Daarnaast is de vlindersoort koninginnenpage (RL gevoelig) waargenomen binnen de gemeente, het betrof naar verwachting zwerfende exemplaren. Met betrekking tot de groep libellen geldt dat er geen beschermde soorten zijn waargenomen, noch worden deze verwacht binnen het stedelijke gebied.

Uit de veldbezoeken blijkt dat het onderzoeksgebied slechts voor algemeen voorkomende, niet beschermde soorten vlinders en libellen geschikt is als onderdeel van hun leefgebied. Voor soorten van FFlijst 2 en 3 zijn geen geschikte biotopen aanwezig binnen het onderzoeksgebied. Tijdens de bezoeken zijn geen vlinders of libellen waargenomen.

Conclusie: Er komen geen beschermde vlinder of libellensoorten voor in het onderzoeksgebied.

Mieren en kevers

Uit de gegevens van het EIS blijkt dat er geen waarnemingen zijn van beschermde soorten kevers in de kmhokken waarvan het onderzoeksgebied deel uit maakt. Het is onbekend of de groep mieren onderzocht is.

Uit de veldbezoeken blijkt dat er binnen het onderzoeksgebied geen geschikte biotopen voorkomen welke kunnen dienen als leefgebied voor beschermde soorten

mieren en kevers. Deze soorten benutten biotopen als naaldbossen, oude loofbossen en grote wateren als biotoop. Dit ontbreekt in het onderzoeksgebied.

Conclusie: Er komen geen beschermde soorten mieren of kevers voor in het onderzoeksgebied.

Vissen

Uit de gegevens van het Ravon blijkt dat er geen waarnemingen zijn van beschermde soorten vissen in de betreffende kmhokken.

Uit de Natuurwaardenkaart Tiel blijkt echter dat in de omgeving van Tiel verschillende beschermde vissoorten zijn waargenomen. Buiten de bebouwde kom zijn bittervoorn, grote modderkruiper (beiden FFlijst 3) en kleine modderkruiper en biermpje (beiden FFlijst 2) waargenomen. Van deze soorten komt kleine modderkruiper ook voor in het stedelijke gebied. Het biermpje is waargenomen in de omgeving het Vijverterrein.

Uit de veldbezoeken blijkt dat de verschillende aanwezige wateren in potentie geschikt zijn voor het voorkomen van beschermde soorten vissen. Het is echter niet bekend wat de waterkwaliteit van de stedelijke wateren op dit moment is, welke beschermde vissoorten er kunnen voorkomen is derhalve moeilijk in te schatten. Van de genoemde soorten is het voorkomen van grote modderkruiper en bittervoorn binnen het stedelijke gebied echter niet te verwachten.

Conclusie: Mogelijk komen de beschermde vissoorten kleine modderkruiper en biermpje (FFlijst 2) voor in de wateren in het onderzoeksgebied.

3 Effecten

3.1 Geplande ingreep

In de toekomst vinden er in het onderzoeksgebied verschillende ingrepen plaats, op verschillende momenten. Voor het hele stedelijke gebied geldt dat er sprake is van een herinrichting van de beschikbare ruimte waarbij onder andere de bestaande bebouwing plaats zal maken voor nieuwbouw. Delen van de onbebouwde oppervlakte zullen worden ingericht als woonwijk of krijgen een openbare functie als park of sportvoorziening.

Stationsgebied

Voor het grootste deel van het Stationsgebied is duidelijk wat er zal gebeuren. Globaal gezien komt het neer op een herinrichting van de bestaande bedrijfsterreinen en het realiseren van nieuwe ontsluitingswegen samen met een ontwikkeling van de groene structuur. Een en ander is weergegeven op de kaarten in de figuren 5 en 6.

Figuur 5. Stationsgebied. Schets ontwikkelbaar gebied Masterplan Stationsgebied Tiel.

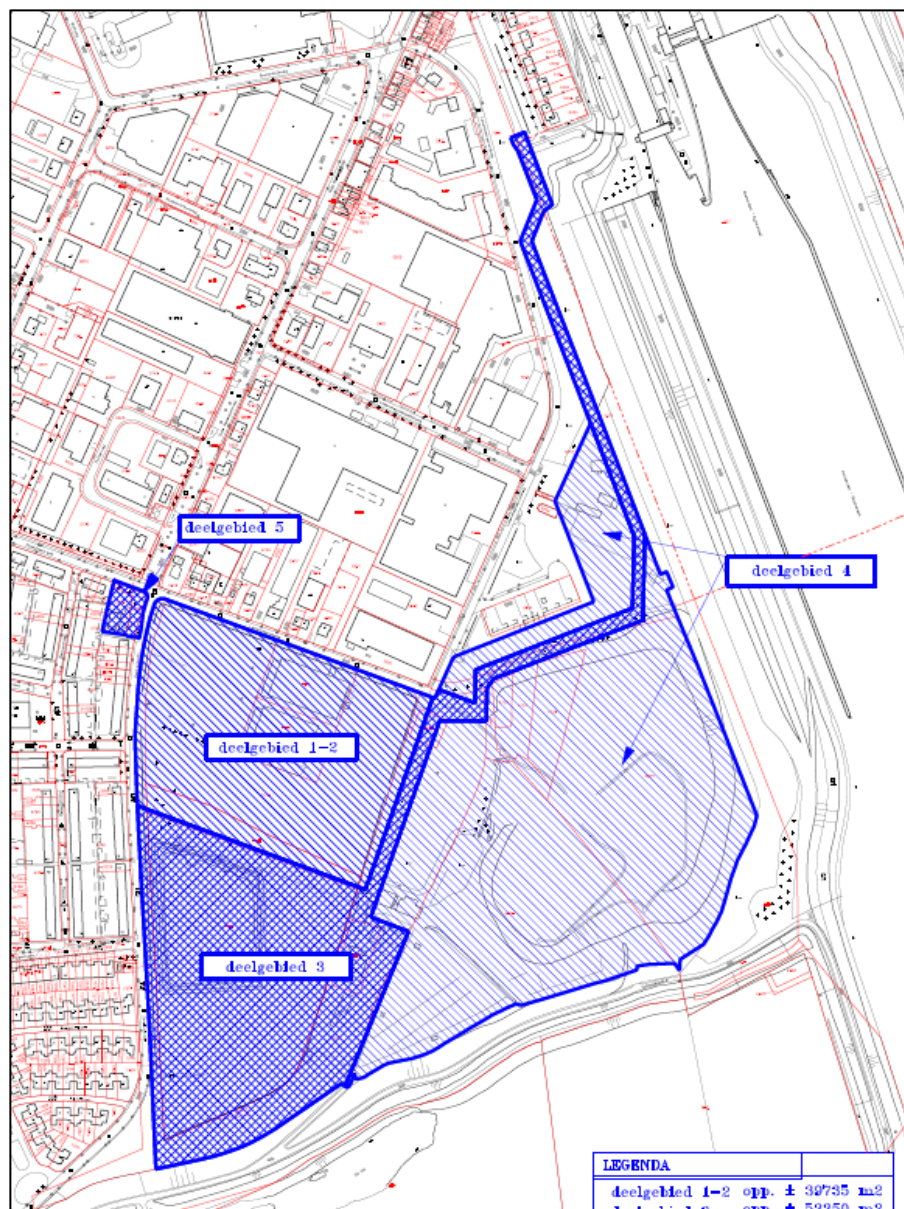
Bron gemeente Tiel.

Figuur 6. Stationsgebied. Schets openbare ruimte: groen, water en wegen. Bron gemeente Tiel.

Tiel-oost

Voor het grootste deel van Tiel-oost is niet duidelijk wat er exact gaat gebeuren in de toekomst, hiervan zijn dan ook geen schetsen of kaarten beschikbaar. Voor locatie Vijverterrein (voormalige vuilstort en omgeving) zijn wel globale plannen bekend. Dit gebied wordt ontwikkeld tot een stedelijk gebied waar ruimte is voor werken, wonen, sport en recreatie. In het noordelijke deel komt een woonwerkgebied, in het zuidelijke deel een woonlocatie. Ook is ruimte gereserveerd voor een park op de voormalige vuilstort, zie figuur 7. Een en ander heeft tot gevolg dat een deel van de onbebouwde ruimte in dit deelgebied bebouwd en verhard zal gaan worden.

Figuur 7. Tiel-oost. Schets inrichting Vijverterrein. Bron gemeente Tiel

3.2 Effecten op beschermde soorten

Op basis van het geen beschreven in hoofdstuk 3 kan worden geconcludeerd dat het onderzoeksgebied mogelijk behoort tot het leefgebied van beschermde planten, vogels, zoogdieren en amfibieën. Omdat niet in detail duidelijk is welke ingrepen op welke locaties zullen plaatsvinden is een precieze effectbeschrijving per soort niet mogelijk. In het onderstaande is daarom per soortgroep beschreven welke effecten er mogelijk optreden bij uitvoering van de voorgenomen ingrepen.

Planten

Er komen tenminste twee beschermde soorten planten (FFlijst 1) voor in het onderzoeksgebied, brede wespenorchis en grote kaardenbol, en tenminste één soort van de Rode Lijst. Mogelijk komt wilde marjolein (FFlijst 2) voor in de nabijheid van het Vijverterrein. Bij de toekomstige herinrichting is het mogelijk dat de groeiplaatsen van deze beschermde soorten worden vernietigd.

Vogels

Een aantal vogelsoorten (FFlijst 2/3) benut het onderzoeksgebied als foerageergebied en de beplanting en bebouwing (holenbroeders) mogelijk als broedgelegenheid. Bij verwijdering van de beplanting en bebouwing vindt mogelijk verstoring van broedende vogels plaats en worden mogelijk aanwezige nestplaatsen vernietigd.

Zoogdieren

Mogelijk benut een aantal grondgebonden zoogdieren (FFlijst 1) het onderzoeksgebied. Bij herinrichting van het onderzoeksgebied verdwijnt leefgebied van enkele beschermde grondgebonden zoogdieren (FFlijst 1).

Mogelijk wordt het onderzoeksgebied door vleermuizen (FFlijst 3) benut als foerageergebied, vliegrouete en functioneert de bebouwing als verblijfsplaats. Bij sloop van bebouwing en verwijdering of aanpassing van groene structuren vindt verstoring en vernietiging van mogelijk aanwezige foerageergebieden, vliegroutes en verblijfsplaatsen plaats.

Amfibieën

Mogelijk wordt het onderzoeksgebied door verschillende soorten amfibieën (FFlijst 1) benut als landbiotoop en de wateren als voortplantingsbiotoop. Bij herinrichting van het onderzoeksgebied vindt verlies van land- en mogelijk ook van voortplantingsbiotoop plaats.

Daarnaast is het mogelijk dat de rugstreeppad (FFlijst 3) binnen enkele jaren het gebied rond het Vijverterrein koloniseert. Indien deze soort daar voorkomt wordt land- en voortplantingsbiotoop vernietigd bij uitvoering van de voorgenomen ingrepen.

Vissen

Mogelijk komen er beschermde soorten vissen, biermpje en kleine modderkruiper (FFlijst 2), voor in de wateren in het onderzoeksgebied. Wanneer ingrepen plaatsvinden aan deze wateren, zoals vergraven of dempen, vindt verstoring en vernietiging van het leefgebied van deze soorten plaats. Wanneer er geen ingrepen plaatsvinden aan de wateren treden er geen effecten op ten aanzien van deze soortgroep.

3.3 Effecten op beschermde gebieden

Deelgebied Tiel-Oost grenst direct aan de Ecologische Hoofdstructuur en Natura-2000 gebied Uiterwaarden Waal. De uiterwaarden Waal bevatten relatief hooggelegen uiterwaarden van de Rijswaard en de Kil van Hurwenen. Het gaat hier om oude meanders en hun oeverlanden waar de rivier dwars doorheen is gegraven; deze uiterwaarden bevatten soortenrijke glanshaverhooilanden stroomdalgraslanden en open water. De uiterwaarden Waal zijn een belangrijk broedgebied voor soorten van

natte, ruige graslanden (porseleinhoen, kwartelkoning). Het is daarnaast ook een belangrijk rust- en foerageergebied voor kleine zilverreiger, kleine zwaan, kolgans, grauwe gans, smient, tafeleend, Kievit en grutto. Daarnaast van enig belang voor fuut, aalscholver, brandgans, krakeend, pijlstaart, slobbeend, kuifeend, nonnetje, slechtvalk, meerkoet en wulp.

De meeste van deze vogelsoorten zijn redelijk gevoelig voor verstoring voor optische verstoring en licht.

3.4 Gedragscode

Gemeente Tiel beschikt over een, door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode (12/2007) voor de uitvoering van 'ruimtelijke ontwikkelingen', 'bestendig beheer en onderhoud' en 'bestendig gebruik' (Tauw, *Gedragscode Flora- en faunawet gemeente Tiel*, november 2006). Bij het uitvoeren van werkzaamheden in de gemeente kan hiervan gebruik gemaakt worden.

Indien deze gedragscode wordt benut is het niet meer noodzakelijk bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing aan te vragen voor effecten welke optreden aan soorten van FFlijst 2. Soorten van FFlijst 3 blijven ontheffingsplichtig. Indien deze code niet wordt benut zijn bij het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen wettelijk gezien ook de soorten van FFlijst 2 ontheffingsplichtig.

3.5 Mitigerende en compenserende maatregelen

Om te voorkomen dat het uitvoeren van de werkzaamheden of het aanpassen van de ruimtelijke situatie negatieve effecten heeft op de aanwezige beschermde soorten en daarmee strijdig is met de Flora- en faunawet, verdient het aanbeveling om maatregelen te treffen om mogelijke schade te voorkomen dan wel zoveel mogelijk te beperken; zogenaamde mitigerende en compenserende maatregelen.

Planten

Het is niet noodzakelijk om mitigerende of compenserende maatregelen uit te voeren voor de plantensoorten van FFlijst 1. Het is onbekend of de wilde marjolein (FFlijst 2) voorkomt op of nabij het Vijverterrein. Derhalve is het niet mogelijk eventueel noodzakelijke mitigerende of compenserende maatregelen op te stellen. Nader onderzoek dient uit te wijzen of wilde marjolein voorkomt in het onderzoeksgebied. Ook wanneer gebruik gemaakt wordt van de beschikbare gedragscode dienen bij aanwezigheid van deze soort compenserende maatregelen uitgevoerd te worden.

Vogels

Indien broedende vogels (FFlijst 2/3) aanwezig zijn, kunnen versturende werkzaamheden als verwijdering van de beplanting en bebouwing niet plaatsvinden zonder hinder te veroorzaken. Wanneer er geen broedende vogels aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden wel plaatsvinden. Door beplanting en bebouwing vóór het broedseizoen voor vogels te verwijderen wordt voorkomen dat vogels er zullen gaan broeden. Indien zo gehandeld wordt dan treden er geen effecten op ten aanzien van vogels. Wanneer de werkzaamheden in het geheel plaats vinden buiten het

broedseizoen worden geen nadelige effecten verwacht op vogels. Een uitzondering hierop wordt gevormd door vogels die afhankelijk zijn van (holtes in) bebouwing en vogelsoorten die jaarlijks gebruik maken van dezelfde nesten (kolonievogels als de roek). Indien bebouwing verwijderd dient te worden dient vooraf bepaald te worden of deze door holenbroeders zoals uilen en zwaluwen benut worden. De bomen met een roekenkolonie nabij het vijverterrein in Tiel Oost zijn jaarrond beschermd.

Zoogdieren

Het is niet noodzakelijk om mitigerende of compenserende maatregelen uit te voeren voor de zoogdiersoorten van FFlijst 1.

Ten aanzien van vleermuizen (FFlijst 3) geldt dat het onduidelijk is welke soorten vleermuizen voorkomen en op welke wijze zij het onderzoeksgebied benutten. Nader onderzoek dient de aanwezigheid van vleermuizen in het onderzoeksgebied uit te wijzen, op basis hiervan kunnen mogelijk noodzakelijke mitigerende en compenserende maatregelen worden bepaald.

Amfibieën

Het is niet noodzakelijk mitigerende of compenserende maatregelen uit te voeren voor de amfibiesoorten van FFlijst 1. Met betrekking tot de rugstreeppad (FFlijst 3) geldt dat nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soort op en nabij het Vijverterrein uitgevoerd dient te worden om mogelijk noodzakelijke mitigerende en compenserende maatregelen te kunnen bepalen.

Vissen

Het is niet bekend of beschermd vissoorten daadwerkelijk voorkomen in de wateren en of deze hinder ondervinden van de voorgenomen ingrepen. Indien ingrepen aan de wateren plaatsvinden dient nader onderzoek de aanwezigheid van beschermd vissoorten vast te stellen. Op basis van dit nadere onderzoek kunnen mogelijk noodzakelijke mitigerende en compenserende maatregelen worden bepaald. Ook wanneer gebruik gemaakt wordt van de beschikbare gedragscode dienen bij aanwezigheid van deze soorten compenserende maatregelen uitgevoerd te worden.

Zorgplicht

Voor alle aanwezige flora en fauna geldt de zorgplicht ex art. 2 van de FFwet, die van toepassing is op zowel beschermd als onbeschermd dier- en plantensoorten. Op grond hiervan dient men zoveel als redelijkerwijs mogelijk is te handelen op een wijze waarop nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk worden beperkt of ongedaan worden gemaakt.

4 Samenvatting & conclusies

In het onderzoeksgebied komen mogelijk verschillende beschermde soorten planten en dieren voor die vermeld staan op de lijsten van de Flora- en faunawet.

Gebiedsbescherming

Bij ontwikkeling van Tiel oost dient voorkomen te worden dat deze negatieve effecten hebben op de beschermde natuurwaarden van aangrenzend natuurgebied Uiterwaarden Waal.

Soorten van FFlijst 1

(Mogelijk) voorkomende planten, grondgebonden zoogdieren en een aantal soorten amfibieën komt voor op FFlijst 1. Voor soorten van FFlijst 1 geldt een vrijstelling: bij het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen vervalt de noodzaak mitigerende of compenserende maatregelen uit te voeren en is het voor deze soorten niet noodzakelijk een ontheffing aan te vragen.

Soorten van FFlijst 2

De mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomende plantensoort wilde marjolein staat op FFlijst 2, evenals een tweetal soorten vissen (bermpje en kleine modderkruiper). Ook wanneer gebruik gemaakt wordt van de beschikbare gedragscode dienen bij aanwezigheid van deze soorten compenserende maatregelen uitgevoerd te worden. Indien wordt afgeweken van de gedragscode is een ontheffing ex artikel 75 lid C van de FF-wet noodzakelijk. Daadwerkelijke aanwezigheid en het optreden van effecten zijn echter niet duidelijk, nader onderzoek naar deze soorten dient dit uit te wijzen. Voor de beschermde vissoorten geldt dat nader onderzoek alleen noodzakelijk is wanneer de wateren bij de ingrepen betrokken gaan worden.

Soorten van FFlijst 3

Mogelijk voorkomende vogelsoorten staan vermeld op FFlijst 3 en zijn feitelijk ontheffingsplichtig. Indien de werkzaamheden echter worden uitgevoerd op de wijze zoals is beschreven in paragraaf 3.5, zullen geen nadelige effecten optreden ten aanzien van vogels en is het niet noodzakelijk een ontheffing aan te vragen. Een uitzondering hierop wordt gevormd door kolonievogels (roeken) en vogels die afhankelijk zijn van (holtes in) bebouwing. Voorafgaand aan het verwijderen van bebouwing dient bepaald te worden of deze door vogels benut worden. Nesten van kolonievogels en holenbroeders zijn in het jaarrond beschermd en kunnen alleen onder zeer strikte voorwaarden worden verstoord of vernietigd.

Mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomende vleermuizen staan vermeld op FFlijst 3 en zijn ontheffingsplichtig. Het is echter onduidelijk welke vleermuizen het onderzoeksgebied benutten en op welke wijze en of er effecten optreden ten aanzien van deze groep. Nader onderzoek dient dit uit te wijzen.

Mogelijk komt de rugstreeppad in de omgeving van het Vijverterrein voor. Deze soort staat op FFlijst 3 en is ontheffingsplichtig. Er zijn nu nog geen aanwijzingen dat deze soort hier op dit moment voorkomt, maar door zijn pionierkarakter kan deze het gebied alsnog koloniseren. Het jaar voorafgaand aan de voorgenomen ontwikkelingen op deze locatie, dient onderzoek naar deze soort plaats te vinden om effecten en mogelijk noodzakelijke mitigerende en compenserende maatregelen te bepalen.

Concluderend kan gesteld worden dat:

- **Nader onderzoek naar wilde marjolein, vleermuizen holenbroeders en rugstreepad uitgevoerd dient te worden;**
- **Nader onderzoek naar bermpje en kleine modderkruiper uitgevoerd dient te worden bij ingrepen aan de wateren;**
- **Nesten van holenbroeders en kolonievogels het jaar rond beschermd zijn;**
- **De aanbevelingen ten aanzien van broedende vogels dienen in acht te worden genomen;**
- **De werkzaamheden voor de overige soortgroepen geen overtreding van de natuurwetgeving tot gevolg hebben;**
- **Optische verstoring en lichtuitstraling richting Natura-2000 gebied 'Uiterwaarden Waal' dient voorkomen te worden.**

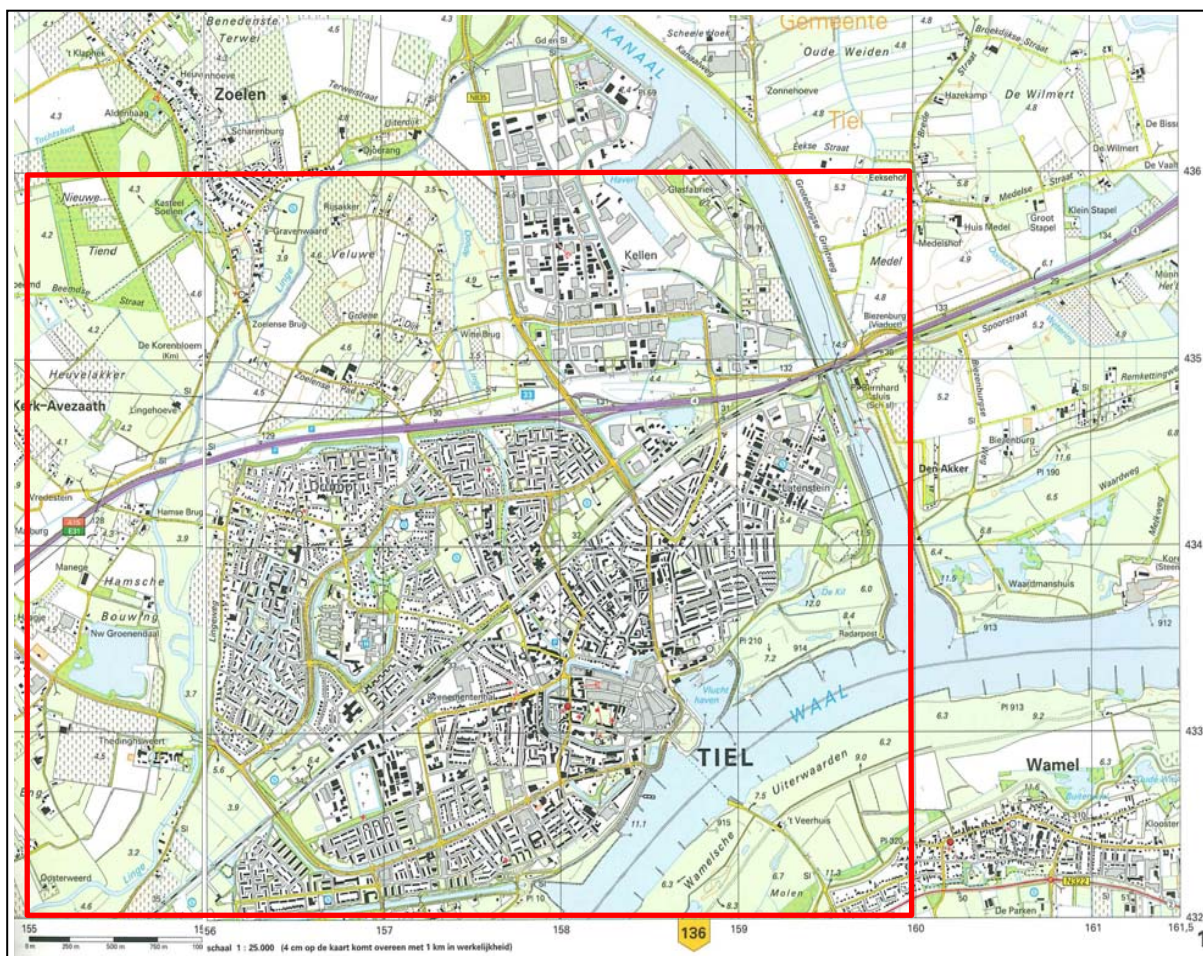
Literatuurlijst

- Broekhuizen, S. et al, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*, KNNV, Utrecht, 1992.
- Bureau Waardenburg, *Natuurwaardenkaart Tiel, toelichting en kalender*, rapportnr 06-101, Culemborg december 2006.
- Limpens, H. et al, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1997.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Brochure: *Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten*, 22 februari 2005.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, *Vastgestelde Rode Lijsten voor bedreigde dier- en plantensoorten*, november 2004.
- Ravon, *Werkatlas amfibieën en reptielen Noord-Brabant*, mei 2005
- Tauw, *Gedragscode Flora- en faunawet gemeente Tiel*, november 2006

Geraadpleegde internetsites

- www.minInv.nl
- www.gelderland.nl
- www.natuurloket.nl
- www.ravon.nl
- www.vzz.nl
- www.tiel.nl

Bijlage 1 Soortgegevens VOF

Vlinders	Planten	Zoogdieren
Argusvlinder	Brede orchis + Rietorchis	Boommarter
Atalanta	Daslook	Gewone grootoorvleermuis
Boomblauwtje	Gele helmblom	Dwergvleermuis sp. indet.
Bruin zandogje	Grote keverorchis	Steenmarter
Citroenvlinder	Klein glaskruid	
Dagpauwoog	Lange ereprijs	Amfibie & vis
Distelvlinder	Rapunzelklokje	Poelkikker
Gehakelde aurelia	Steenbreekvaren	Bermpje
Groot koolwitje	Tongvaren	Kleine modderkruiper
Klein geadert witje	Veldsalie	
Klein koolwitje	Waterdrieblad	
Kleine vos	Weideklokje	
Kleine vuurvinder	Wilde marjolein	
Koninginnenpage		
Landkaartje		
Oranje luzernevlinder		

De in de bovenstaande tabel weergegeven soorten zijn waargenomen binnen of direct rondom de het stedelijk gebied van Tiel (zie rood omlijnde gebied). Deze gegevens zijn afkomstig van de verschillende PGO's: Vlinderstichting, Floron, VZZ en Ravon.

Bijlage 2 Wet en regelgeving

Flora- en faunawet (Bron: Ministerie van LNV)

De soortbescherming is in Nederland vastgelegd in de Flora- en faunawet (FFwet). Los van de zorgplicht (Art. 2), die inhoudt dat zorgvuldig moet worden omgesprongen met alle dieren en planten, zijn ongeveer 500 soorten specifiek door de FFwet beschermd. Dat is circa anderhalf procent van de soorten die in Nederland voorkomen. Doel van de wet is er zorg voor te dragen dat de gunstige staat van instandhouding van soorten niet in gevaar komt.

In de Flora- en faunawet zijn lijsten samengesteld van soorten die binnen de Nederlandse wet- en regelgeving een beschermde status genieten. Met name de artikelen 2, 8, 9, 10 en 11 van deze wet hebben directe gevolgen voor de wijze waarop en de mate waarin planologische ingrepen, maatregelen en feitelijke werkzaamheden invloed mogen hebben op de beschermde soorten.

Sinds de inwerkingtreding van de AMvB Art. 75 van de FFwet in februari 2005 is het niet meer altijd nodig een ontheffing te hebben voor het uitvoeren van werkzaamheden. Of dat nodig is hangt af van de soorten die het betreft en de mate van bescherming die zij genieten. De zorgplicht uit artikel twee blijft echter altijd van toepassing op alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Voor de soorten van FFlijst 1 is geen ontheffing nodig. Voor de soorten van FFlijst 2 geldt dat moet worden gewerkt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Indien er geen goedgekeurde gedragscode voorhanden is zijn ook de soorten uit FFlijst 2 ontheffingsplichtig. Voor soorten van FFlijst 3 moet altijd ontheffing worden aangevraagd. Behalve voor beschermde soorten, geldt deze indeling ook voor hun vaste rust- en verblijfsplaatsen.

Natuurbeschermingswet 1998 (Bron: Ministerie van LNV)

De Natuurbeschermingswet regelt de bescherming van gebieden die als staats- of beschermd natuurmonument zijn aangewezen. Deze juridische status geeft extra bescherming aan bijzonder waardevolle en kwetsbare natuurgebieden. Het belangrijkste onderdeel van de wet is dat er een aparte vergunning nodig is voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor het natuurmonument. Het maakt daarbij niet uit waar die activiteiten plaatsvinden, dat kan zowel binnen als buiten het natuurgebied zijn (de zogenaamde 'externe werking'). Op dit moment is ongeveer 300.000 ha natuurgebied aangewezen als staats- of beschermd natuurmonument.

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet (Nb) 1998 in werking getreden. Daarmee voldoet Nederland aan de eisen van de Europese natuurwetgeving. De wet biedt een beschermingskader voor de flora en fauna binnen de aangewezen beschermde gebieden, de zogenaamde Natura-2000 gebieden. Hieronder vallen de speciale beschermingszones volgens de Vogel- en Habitatrichtlijn, gebieden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), beschermde natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten.

Een belangrijk onderdeel van de nieuwe Nb-wet is dat er geen vergunning gegeven mag worden voor handelingen of projecten die schadelijk kunnen zijn voor de kwaliteit van de habitats van soorten waarvoor een gebied is aangewezen. Wanneer niet op voorhand uitgesloten kan worden dat er schadelijke effecten kunnen optreden, dan dient de initiatiefnemer een 'passende beoordeling' te maken. Dat betekent een onderzoek naar alle aspecten van het project en welke gevolgen die kunnen hebben voor datgene wat bescherming geniet. Het bevoegd gezag (in de meeste gevallen is dat

Gedeputeerde Staten) dient aan de hand van deze beoordeling zekerheid te verkrijgen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Kan die zekerheid niet verkregen worden, dan mag er geen vergunning verleend worden.

Ecologische Hoofdstructuur *(Bron: Ministerie van LNV)*

De term 'Ecologische Hoofd Structuur' (EHS) werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur (plant en dier) in feite voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat de natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- Bestaande natuurgebieden, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden en robuuste verbindingen.
- Landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden).
- Grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS moet in 2018 klaar zijn. Kleinere natuurgebieden, kleine bosjes, sloten, rietkragen et cetera maken geen deel uit van de EHS, maar dragen uiteraard wel bij aan de natuurkwaliteit van stad en platteland. Het Rijk gaat ervan uit dat deze in voldoende mate door andere partijen (gemeente, waterschappen, grondeigenaren e.d.) worden beschermd. Het Rijk heeft hiervoor een kwaliteitsimpuls voor het landschap opgezet.